

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΔΙΣΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

Έτος ΙΒ'. 947

Ίδιοκτήτης—Διευθυντής Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ—Συνδιευθυντής ΧΡ. Δ. ΖΩΗΜΙΧΟΣ Δευτέρα 12 Νοεμβρίου 1934

Ο ΜΙΣΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΑΛΒΑΝΩΝ

Πρό της πτώσεως της Κωνσταντινουπόλεως και μέχρι του θανάτου του θανάτου 'Αλβανοχριστιανού ήρωος Γεωργίου Καστριώτη, υιού του ήγμένου της αλβανικής πόλεως Κρόϊας 'Ιωάννου Καστριώτη, τον οποίον η ελληνική παράδοσις, φέρει ως 'Ελληνα εξ 'Αργυροκάστρου, όπως και τους προγόνους του Καποδίστρια, δέν υπήρχε ψυχή μωαμεθανού εν τε 'Αλβανία και 'Ηπειρώ, και όλος ό έν ταίς χώραις ταύταις λαός, 'Ελληνες και 'Αλβανοί υπήρξαν Χριστιανοί Ορθόδοξοι από του 'Αράχθου ποταμού μέχρι του Μάειος ποταμού, από δέ του Μάειος και του λιμένος του Αγίου 'Ιωάννου της Μεθούης, μέχρι των όρίων του Μαυροβουνίου, συμπεριλαμβανομένης και της πόλεως Ξικόδρας, μετά της όμωσύμου λίμνης, όπου μικρός 'Αλβανικός λαός οι Μιλεσιόροι, εξ 100—120 χιλιάδων ψυχών, είχε παραμείνει εις την Εωμαϊκήν 'Εκκλησίαν και διατελεί μέχρι σήμερον.

Μετά την πτώσιν της Κωνσταντινουπόλεως, ότε υπεδουλώθη όμπασα ή 'Ελλάς, έκτος της 'Επτανήσου, τελούσης υπό την κυριαρχίαν της ούλασσοκρατίας Βενετίας, και τον θάνατον του ήρωος ήγμένου Γεωργίου Καστριώτη, του επικληθέντος Εκεντέρμπεη, έν 'Αλεσίω, τή 1468, οι Τούρκοι του άπτεήτου Σουλτάν Μεχμέτ Β'. τή Κατακτητού, είχαν ήδη υποδουλώσει την 'Ηπειρον, την 'Αλβανίαν, την γειτονα Σερβίαν και τας πέριν του Σαύου και του Δουνάβως χώρας, ή δέ εξωμοσία των Ροσνίων και 'Ερζεγοβινίων εις μωαμεθανούς, ενίσχυσε τον μωαμεθανισμόν ό όποιος ήρχισεν άπειλών την 'Αλβανίαν, έντός δέ όλίγων έτών άτασα ή Βορεία 'Αλβανία (Γεσκαρία) ήσπάσθη τον μωαμεθανισμόν, άγρότερον δέ, κατά ένα αιώνα, και ή Νοτία 'Αλβανία (Τοσκαρία), και τέλευταιοι πάντων των Τόσκηδων 'Αλβανών οι Διάπηδες και οι εισβαλόντες εις την 'Ηπειρον άκμωα μωαμεθανέντες Τσιάμηδες, οίτινες δυνάμει της υπεροχής της πρόνομοιούχου νέας ορησκείας των, εξέδιωξαν τους 'Ελληνοηπειρώτας Χριστιανούς έκ τών όρειωτάτων άγροτικών των κτημάτων και των πλουσιωτάτων ελαιώνων των, λαβόντες ούτω και ούτοι το όνομα του 'Ηπειρώτου.

Η Τουρκική Αυτοκρατορία, ήώρα άπέραντη, έκτεινόμενη ά

πό της 'Αδριατικής θάλασσης μέχρι του Καυκάσου και της Περσίας και από του Δουνάβως μέχρι του Περσικού Κόλπου και της 'Ερυθράς θαλάσσης, έκτός των έν τή Βορεία 'Αφρικη κτησεών της, έδιοικοθεσε τους Λαούς της, διέ μόνων των έγχωρίων μωαμεθανών. Ούτω δέ και οι Χριστιανοί 'Ηπειρώται έδιοικοθύντο, έλλείπει γνησίων Τούρκων, παρά των σημερινών 'Αλβανών, των Τουρκαλβανών, οι όποιοι υπήρξαν τό δεξι χέρι της Τουρκίας, ύπηρετούντες ως στρατιωτικοί, ως χωροφύλακες, ως δικαστά (κατήδες) ως εισπρακτορες. ως ταμιαί, ως οίκονομικοί έφοροι, ως τελώναι και τε λωνοφύλακες, ως διοικηταί: μουνητήδες (υπόεπαρχοι), και μακάμηδες (επαρχοι) μουτεσαρίφηδες (νομάρχαι) και βαλήδες (Γενικοί Διοικηταί). Ούτω ή μία και ένια 'Ηπειρος, τό Γιάννινα βίλαετί (Γενική Διοίκησις 'Ιωαννίνων): 'Αρτα, Πρέβεζα, 'Ιωάννινα, 'Αργυρούκαστρον και Κιρυστά, έδιοικοθύντο κατά τό 990 ο) παρά Τούρκαλβανών και κατά 1 ο) παρά γνησίων Τούρκων.

Ένεκα τούτου οι μόν Τουρκαλβανοί, έθεώρουν τους 'Ελληνες 'Ηπειρώτας ως ραγιαδες των, τους όποιους έφορολόγουν νομίμως διό λογαριασμόν της κυριαρχου Τουρκίας, αλλά και πασανόμως δι' ίδιον λογαριασμόν άποάζοντες πάν τό προστυχόν, άκόμα και όλόκληρα χωρία—δρατά δέκα δέ χωρία της 'Επαρχίας Φιλιατών—Οι δέ 'Ελληνοηπειρώται, έθεώρουν τους 'Αλβανούς ως αντιπροσώπους της τουρκικής Κυβερνήσεως, και αύτο του του Σουλτάνου. 'Επί τουρκοκρατίας Τουρκαλβανοί και 'Ελληνοηπειρώται, μερικώτερον Βορειοηπειρώται, κατά την σύνθεσιν του τυραννικού Κράτους τό όποιον, λέγεται σήμερα 'Αλβανία του Φανόλη, και του 'Αχμέτ-Ζιώγου ήσαν τυράννοι και δουλοί, εξ ούκα οι Τουρκαλβανοί τρέφουν περιφρόνησιν πρός τους τής ραγιαδες των, και, άνευ σεβασμού νόμων και δικαιωμάτων, έννοοθύν να είναι αύτοι μόν άένται, όπως και επί τουρκοκρατίας, οι δέ Βορειοηπειρώται δουλοί, όπως και επί τουρκοκρατίας. 'Αλλά οι Τουρκαλβανοί δέν άρκοθύνται σήμερα εις τά επί των 'Ελλήνων δικαιώματα άτινα είχαν επί τουρκοκρατίας, αλλά προέβησαν και εις τό κλέψιμον όλων των βιβλίων 'Ελληνικών Σχολείων και εις την άλ-

ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΧΘΕΣΙΝΟΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΤΩΝ ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ

Λόγος έπιμνημόσυνός εις τους Ζωσιμάδας έκφωνηθείς εις τον Μητροπολιτικόν Ναόν των 'Ιωαννίνων την 8ην Νοεμβρίου 1934 υπό του Γυμνασιάρχου της Ζωσιμαίας Σχολής Κου Χρίστου 'Ι. Σούλη

Δέν είναι, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα, και σεβαστόν έλληνοίσημα, ή σημερινή έορτή, από τας συνήθεις και τυπικές έορτές. Δέν είναι δ σημερινός συναγερός της μαθητιώσης νεολαίας, και των κατοίκων της Ιστορικής ταύτης πόλεως μια τυπική και συνήθης εκδήλωσις σεβασμού πρός τους άνδρας εκείνους, τους εδερνετήσαντας τό έθνος και δοξάσαντας την 'Ηπειρον.

Είναι, δι' όσους συναισθάνονται και ζοθν την Ιστορίαν της πόλεως ταύτης πνευματικόν λουτρόν, μέσα εις τας έυγενείς 'Ηπειρωτικές παραδόσεις, είναι ήθική άναψυχή, μέσα εις τον ναόν τον όποιον καλλιμάζμαρον και μεγαλοπρεπή έθεμελίωσαν και άνύψωσαν ή 'Ηπειρωτική, Εύποιία και ή 'Ηπειρωτική φιλογένεια, άρεται και έξοχήν 'Ηπειρωτική ριζοβολήσανσαι και βλαστήσανσαι εις τό αιχμηρόν της χώρας ταύτης έδαφος, εις χρόνους χαλεπούς διό την Πατρίδα και τό 'Εθνος. 'Η εύποιία και ή φιλογένεια ύπηρξαν τό ιερόν διπτυχον της 'Ηπειρωτικής ψυχής. Πατρις τούτου ή 'Ηπειρος και νοτίς των τό 'Ιωάννινα. 'Η 'Ηπειρος και εύποιία έδωσαν εις τό Γένος τους διδασκάλους, και τό σχολεία, τό βιβλία και τας εκκλησίας, τό νοσοκομεία και τό φιλελεύθερα και έθελοντα ιδρύματα. Αύτη άντιπρόσταση τό Κράτος εις τους χρόνους της δουλείας, αύτη εκράτησε τον έννοιισμόν, αύτη άνεκούφισε τό έθνος, αύτη έμάρτυρεν την νεωτέραν 'Ελλάδα, αύτη άπειργάσθη την νεοελληνικήν άναγέννησιν, αύτη προητοίμασε την έθνικήν μας άποκατάστασιν.

Όταν τό 'Ελληνικόν 'Εθνος άπώλεσε τας μεγάλας του εκείνας φυλετικές άρετές, τό έμψυχον και τό φιλελεύθερον και επί αιώνας έστερήθη των άγαθών εκείνων, τό όποια ή ελληνική διάνοησις είχε σφρηλατήσει με πρόνους και μόχθους αλώων, τότε άνέβλυσεν από την άνατάβλητον και άνώλεθρον ελληνικήν ψυχήν ή νέα αύτη μεγάλη ελληνική άρετή, ή άρετή της 'Ηπειρωτικής εύποιίας, ή άρετή της 'Ηπειρωτικής άγαθουργίας. Και ήτο αύτη τό θερμογενόν τονωτικόν εις την ψυχήν της δουλευούσης ελληνικής φυλής, ή παρήγορος άκτις εις τό πολυπαδες έλ-

ληνικόν Γένος. 'Η 'Ηπειρωτική εύποιία και ή 'Ηπειρωτική άγαθουργία, χείρα γαρούμεναι τότε υπό της 'Εκκλησίας έστήριξαν τό 'Εθνος, έπεδηγήσαν αύτό και κατώρθωσαν, με άγώας σκληρούς, να τό οδηγήσουν ύστερα, από οιώνων δυσβάστακτον δουλείαν, εις τον δρόμον της παλαιάς ευχλεας και να άναζωογονήσουν και πάλιν τας λησασ γούσσας φυλετικές άρετάς, τό έμψυχον και τό φιλελεύθερον.

Διό τούτα ή σημερινός συναγερός της πολυδουλήτου ταύτης πόλεως και ό συνωθισμός της σπουδαζούσης νεολαίας, κατά την σημερινήν ήμέραν. 'Η σημερινή ήμέρα είναι και θά είναι ή ύψηλή σκοπιά, από την όποιαν, μετά σεβασμού και ύληρεφανείας, θά άιεν/ζώμεν τας φάλαγγας των 'Ηπειρωτών Εδερνετών και τας Λεγεώνας των 'Ηπειρωτών Διδασκάλων και θά άναλογισώμεθα την Ιστορίαν και τό μεγαλείον μιας μικρά, αλλά θυμικής, πόλεως, ή όποια έταξεν έαυτήν και τό τέκνα της εις την ύψηλοίαν της Πατρίδος.

Γιάννινα πρώτα σι' άρματα σι' γρόσια και σι' γρόμματα ήτο ή έρωδός, ή όποια μυριάστους άντήχει άνα την 'Ελλάδα, διό να διατρέψω τον θαυμασμόν πρός την πόλιν ταύτην, ή όποια είχε γίνει ή πυρρός του 'Εθνους, μέσα εις τό ζοφερόν δουλιον σκότος και τό παιδευτήριον συμπασης της 'Ελλάδος.

«'Η μεγάλη 'Αθήνα έχάθη π' έμινε μονόφθαλμος κ' έφθάρη, άλλ' έχει πάλιν ή 'Ελλάς όμμα δεξιόν αύτά τό 'Ιωάννινα μεγάλον στολισμόν. ψάλλει εις τό 'Ενωμένον των 'Ιωαννίνων, κατά τό 1600, ό Παΐσιος, ό με πρός ή μάθη, της του μεγάλου 'Ιωαννίνου διδασκάλου, του Βησσαρίωνος, του Μακρή, του ίδρυτού της περιφήμου σχολής των Λυγγιάδων.

«'Πάλαι ποτέ στοαί τεκαί Αθήναι ήν και περίπατος 'Αθήνας μέγιστος φιλοσόφων, πόλις δ' άρεστων νυν γε 'Ιωαννίνων μουσών έυμόμων δώμ' ό πάργαι μουσών πασιών άνάφωναι μετά θνυμασμού, πρός τό δαιμόνιον τοῦτο πτολίεθρον, ει; έπιγράμμά του ό Κεγκυραίος Φραγκίσκος Προσαλέντης,

«'Η προθυμία του 'Ιωαννίνου Μιχαήλ Μήτρου, τομμετέπειτα Μελετιού 'Αθηνών, γράφει ό 'Ανθίμος Γαζής περιλογίζων την Γεωγραφίαν, την όποιαν πρό ένος ήδη αιώνας άρχισαν πρώτοι οι 'Ιωαννίται να άποδεικνύουν διό την μόρφωσιν του Γένους, είναι άνωγει έπαινετή. Αύτοι πρώτοι άρχισαν μετά την πτώσιν της Πατρίδος μας και έταξήσαν σχολεία εις τό 'Ιωάννινα. Αύτοι άνεκάλεσαν τας Μούσας εις την ασκίαν των κατοικίαν. Οι μόν με τας άδράς δαπάνας, οι δέ με τό σωμα αυτηγρόμματα, οι δέ με τας διδασκαλικάς τους κόπας των, Αύτοι έπροσέτασαν και προστάτευσαν την κατοικίαν της 'Αθηνάς και του 'Απόλλωνος και δικαίως πρέπει να άνομάζονται Έπείγονται της 'Ελλάδος.

«'Η πόλις μας, έγώφων κατά τό 1847 οι Έφοροι των Σχολών των 'Ιωαννίνων πρός τους 'Επισκόπους των Ζωσιμάδων εις Μόσχαν, άπέκτησαν ύστερα την υπόληψιν του Κράτους και την τιμήν του 'Εθνους μας, διό-

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

